

Datum van inontvangstneming : 07/04/2017

Zaak C-115/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

6 maart 2017

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

23 november 2016

Verzoekende partijen:

Administration des douanes et droits indirects

Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer
(FranceAgriMer)

Verwerende partijen:

██████████ e.a.

N° C 15-82.833 [OMISSIS]

[OMISSIS]

DE COUR DE CASSATION, CHAMBRE CRIMINELLE [OMISSIS] heeft het volgende arrest gewezen:

Uitspraak doende over de hogere voorzieningen ingesteld door:

- De Administration des douanes et droits indirects,
- Het Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (France AgriMer)[OMISSIS],

tegen het arrest van de cour d'appel de POITIERS, [OMISSIS] van 12 maart 2015, waarbij in de procedure tegen de heren [OMISSIS] ██████████ [OMISSIS] ██████████ [en zeven andere verdachten], [OMISSIS], de eerste twee verdachten zijn vrijgesproken van het doen van valse aangifte of manipulaties met als doel

een voordeel verband houdende met de uitvoer te verkrijgen en de zeven andere verdachten zijn vrijgesproken van medeplichtigheid aan dat delict [OMISSIS];
[Or. 2]

[OMISSIS]

Over het eerste middel van cassatie [OMISSIS] [aangevoerd door] het *Établissement national des produits de l’agriculture et de la mer*, ontleend aan schending van verordening (EEG) nr. 1964/82 van de Commissie van 20 juli 1982, van de artikelen [OMISSIS] van de code pénal [wetboek van strafrecht], [OMISSIS] van de code des douanes [douanewetboek], [OMISSIS] van de code de procédure pénale [wetboek van strafvordering];

„voor zover het bestreden bekrachtigde arrest de verdachten heeft vrijgesproken van manipulaties of het doen van valse aangifte teneinde een voordeel bij de uitvoer te verkrijgen en van medeplichtigheid aan dat delict, voor zover die aangifte betrekking heeft op de herkomst van vlees afkomstig van voorkwartieren van volwassen mannelijk runderen;

De tenlastelegging heeft betrekking op het doen van valse aangifte of van manipulaties met als doel de volledige of gedeeltelijke verkrijging van een terugbetaling, vrijstelling, een verlaagd recht of enig voordeel in verband met de uitvoer, namelijk de toezending aan de douane van aangiftes die valse vermeldingen bevatten die met name betrekking hebben op de verse of bevroren staat van uitgevoerd vlees en de aard van de delen, alsmede op de verbreking of de onrechtmatige plaatsing van verzegeling, het opnieuw verpakken van goederen, het gebruik van methodes om de controles van de douanediens ten te omzeilen, met het oog op de verkrijging van communautaire restituties. De globale periode van de aanklacht **[Or. 3]** zijn de jaren 1987 tot 1992. Verordening (EEG) nr. 1964/82 van de Commissie van 20 juli 1982 die de materie ten tijde van de feiten regelde, heeft zes achtereenvolgende wijzigingen ondergaan, waarvan de laatste in 2006. De Europese Commissie heeft de tekst met het oog op de duidelijkheid en de redelijkheid willen codificeren en daartoe is verordening (EG) nr. 1359/2007 van de Commissie van 21 november 2007 vastgesteld, waarbij deze codificatie heeft plaatsgevonden en verordening nr. 1964/82 is ingetrokken. Verordening (EEG) nr. 1964/82 van 20 juli 1982 voorzag in bijzondere restituties bij uitvoer van afzonderlijk verpakte delen, zonder been, afkomstig van achtervoeten van volwassen mannelijke runderen met ten hoogste negen ribben of negen paar ribben, die, behoudens specifieke gevallen, in hun geheel werden uitgevoerd. Verordening (EEG) nr. 1713/2006 van 20 november 2006 heeft de voorfinanciering van uitvoerrestituties voor landbouwproducten afgeschaft. Verordening (EG) nr. 1359/2007 van 21 november 2007 voorziet in bijzondere restituties voor afzonderlijk verpakte delen, zonder been, met een magervleesaandeel van minstens 55 %, afkomstig van voor- en achtervoeten van volwassen mannelijke runderen, met ten hoogste acht ribben of acht paar ribben, recht afgesneden of pistolsnit, die, behoudens zeer specifieke gevallen, in hun

totaliteit worden uitgevoerd. De criteria voor de bepaling van het recht volgen uit de communautaire verordeningen die zijn vastgesteld voor de toepassing van de Verdragen voor de oprichting van de Gemeenschap. Deze hebben in nationaal recht meer waarde dan de criteria van het nationale recht. De beginselen die de toepassing *ratione temporis* van de strafwet regelen, verlangen derhalve dat ter zake de nieuwe, minder strenge bepalingen worden toegepast, aangezien het betrokken strafbare feit niet tot een definitieve veroordeling heeft geleid en de nieuwe teksten niet voorzien in andere modaliteiten voor de toepassing ervan. Het vereiste van verse of gekoelde staat is het enige vereiste dat de opeenvolgende Europese teksten gemeen hebben.

Die strafbare feiten zijn vastgelegd in een rapport van de douanediens [OMISSIS]: [omschrijving van de vastgestelde strafbare feiten, vermelding van de ten onrechte ontvangen restituties en gronden betreffende de ontoereikende bewijzen van de ten laste gelegde feiten]

[OMISSIS][Or. 4]

[OMISSIS]

[OMISSIS][Or. 5][OMISSIS];

1°) De bepalingen die de voorwaarde voor het strafbare feit wijzigen, zonder enig inhoudelijk of niet-inhoudelijk element daarvan te wijzigen, zijn niet met terugwerkende kracht van toepassing. Om de verdachten volledig vrij te spreken van strafvervolging voor zover deze betrekking had op het doen van valse aangifte met betrekking tot de achtervoeten van volwassen mannelijke runderen, heeft het bestreden arrest de regel van terugwerkende kracht in mitius toegepast, in het geval van een wijziging door opeenvolgende communautaire verordeningen van de criteria om in aanmerking te komen voor restituties bij uitvoer, vaststellende dat de laatste Europese regeling de verlening van restituties toestond voor de uitvoer van voorvoeten van volwassen mannelijke runderen. Die wijziging had echter alleen betrekking op de voorwaarde op grond waarvan de verkrijging van die restituties onwettig leek, maar die regels hebben geen enkele wijziging gebracht in de aanklacht op grond waarvan de feiten waren vervolgd en die tot doel heeft fraude bij de communautaire uitvoersteun te bestraffen. De cour d'appel heeft hiermee de strafrechtelijke regels van het overgangsrecht miskend.

[OMISSIS]2°) [OMISSIS]; [Or. 6]

„3°) [OMISSIS];

Eerste onderdeel van het middel:

Uit het bestreden arrest en de processtukken blijkt dat de heren ████████ en ████████ tussen 1987 en 1992 zijn vervolgd wegens de verkrijging van restituties bij uitvoer door in het erkende entrepot ontbeende delen van volwassen

mannelijke runderen af te leveren die afkomstig waren van bevroren voor- en/of achterkwartieren, terwijl alleen verse of gekoelde delen afkomstig van achterkwartieren in aanmerking kwamen voor die restituties. De heren [OMISSIS][7 andere verdachten] zijn vervolgd wegens medeplichtigheid. Het Tribunal heeft de verdachten vrijgesproken en de vorderingen van het Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer, die in de rechten was getreden van het Office national interprofessionnel des viandes de l'élevage et de l'aviciculture, afgewezen. De Cour d'appel de Poitiers heeft de verdachten bij arrest van 13 maart 2015 vrijgesproken, met name wegens het beginsel van onmiddellijke toepassing van de mildere strafwet. Het l'Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (France AgriMer)[OMISSIS] stelt voor de Cour de cassation, waar hogere voorziening is ingesteld, dat de bepalingen die de basisvoorwaarde voor een strafbaar feit wijzigen, zonder de materiële of niet-materiële elementen daarvan te wijzigen, niet met terugwerkende kracht kunnen worden toegepast.

Artikel 426.4° van de code des douanes stelt het doen van valse aangifte met als doel of gevolg een volledige of gedeeltelijke verkrijging van een terugbetaling, een vrijstelling, een verlaagd recht of enig voordeel bij de invoer- of uitvoer, strafbaar.

Verordening (EEG) nr. 1964/82 van de Commissie van 20 juli 1982 voorzag met name in bijzondere restituties bij de uitvoer van ontbeende delen afkomstig van achterkwartieren van volwassen mannelijke runderen.

De verdachten zijn op basis van artikel 426.4° van de code des douanes vervolgd, omdat zij tussen 1987 en 1992 ten onrechte de in die verordening voorziene restituties zouden hebben ontvangen, door te verklaren dat delen die afkomstig waren van voorkwartieren, afkomstig waren van achterkwartieren.**[Or. 7]**

Verordening nr. 1964/82 is na de feiten vervangen door verordening (EG) nr. 1359/2007 van de Commissie van 21 november 2007, die de restituties heeft uitgebreid tot delen afkomstig van voorkwartieren.

Derhalve rijst de vraag van de strekking van het beginsel van onmiddellijke toepassing van de mildere strafwet, zoals dit thans is neergelegd in artikel 49 van het Handvest van de grondrechten.

Dit beginsel vloeit met name voort uit de gedachte dat aanklachten en straffen alleen mogen worden opgelegd indien zij nodig zijn.

De beoordeling van die rechtvaardiging is van bijzonder belang wanneer het gaat om een economische regeling, die van nature vatbaar is voor wijziging. De omstandigheid dat een maatregel in het licht van de huidige economische situatie op dat gebied niet meer nodig lijkt, betekent niet dat dit niet het geval was toen de maatregel werd vastgesteld en dat de miskennis ervan niet hoeft te worden bestraft. Dit geldt in het bijzonder wanneer de maatregel, zoals in casu, is

uitgevaardigd door een regeling die toepassing geeft aan een basisregeling. Dienaangaande moet worden opgemerkt dat zowel uit de tweede overweging van verordening nr. 1964/82 als uit de derde overweging van verordening nr. 1359/2007 volgt, dat de keuze om de verlening van restituties voor te behouden aan bepalen delen van bepaalde runderen, werd ingegeven door overwegingen betreffende de marktsituatie, de economische situatie in de sector rundvlees en de mogelijkheden voor de afzet van de betrokken producten.

Het beginsel dat het nodig is om personen te bestraffen die door valse aangiftes of manipulaties restituties bij uitvoer ontvangen, vloeit voort uit artikel 4, lid 3, VEU. Artikel 426.4 van de code des douanes, dat bijdraagt tot de uitvoering van dat beginsel op nationaal niveau en de grondslag voor de strafvervolging in de onderhavige zaak vormt, is niet gewijzigd. Het beginsel van onmiddellijke toepassing van de mildere strafwet heeft op dit gebied tot gevolg dat de bestraffing van inbreuken op de belangen van de Europese Unie wordt afgezwakt. De modaliteiten voor de uitvoering van zowel artikel 49 van het Handvest van de grondrechten als artikel 4, lid 3, van het VEU lijken onduidelijk, zodat deze vraag dient te worden voorgelegd aan het Hof van Justitie.

Om deze redenen:

wordt de volgende prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voorgelegd:

„Moet artikel 49 van het Handvest van de grondrechten aldus worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat een persoon wordt veroordeeld, omdat hij niet-verschuldigde restituties bij uitvoer heeft ontvangen door middel van manipulatie of valse aangifte betreffende de aard van de waren waarvoor de restituties werden gevraagd, terwijl de door hem daadwerkelijk uitgevoerde waren na een wijziging van de regeling die na de feiten heeft plaatsgevonden, wel in aanmerking komen voor die restituties?”

De behandeling van de zaak wordt geschorst totdat het Hof van Justitie deze vraag zal hebben beantwoord.

[OMISSIS]